

предварителни проучвания в Румъния и България и появила се в 1840 год. в Петербург, тя бележи началото на изучаване книжовно-славянски език, румънска редакция. Венелин прави разлика между влахо-български грамоти, писани на «обычном болгарском наречии» и тези от Молдова, писани на «языке южнорусском» (стр. 319). Той изтъква някои български особености в Молдова и някои сръбски във Влахия (стр. 131—132, 165—166, 236—239). След Венелин голям брой румънски и чужди учени дадоха ценни приноси за изясняване характера на езика на славяно-румънските грамоти. От първото изследване в тази област до днешните по-цялостни и задълбочени проучвания, бе изминат дълъг път. Едни изтъкваха повечето българското влияние (Л. Милетич), други — сръбското (И. Бърбулеску), трети — руското (И. Богдан). Споровете, които се водеха, бяха повечето около проблема за сферата на разпространение на едното или другото влияние. Езикът на грамотите от Трансилвания, който представлява отделен подтип, бе слабо проучен и включен чрез доминиращите в него южно славянски особености в другия подтип — езика на влашките грамоти.

Мнозина изследвачи признаха разликата, изтъкната още от Венелин между тези два основни подтипа на книжовно славянския език (Молдова и Влахия).

Новите проучвания, основани на новооткрити документи, прибавяха нови уточнявания, като по този начин се приближаваха до една по пълна и цялостна характеристика на този език. Между тях могат да се посочат трудовете на Й. Богдан, Г. Гибънеску, К. Иречек, А. Яцимирски, А. И. Соболевски, В. Ярошенко, В. Розов, П. П. Панаитеску, М. Костьеску, Гр. Нандриш, Д. П. Богдан. Голямо внимание се отделя и на румънските елементи в езика на документите, чието значение за историята на румънския език бе отдавна подчертан от Фр. Диц в *Grammatik der romanischen Sprachen* (1836—1844)¹ и които бяха използвани впоследствие в капиталните трудове на Б. П. Хашдеу², О. Денсушяну³, акад. А. Росетти⁴ и др.

В най-ново време трябва да изтъкнем крупното изследване на проф. С. Б. Бернщейн, *Разыскания в области исторической болгарской диалектологии, I. Язык валахских грамот*, излязла в 1948 год. Тази работа, макар че съдържа някои спорни схващания, си остава все пак най-пълен и сериозен принос в проучването на езика на влашките грамоти⁵.

¹ Вж. В. Р. HASDEU, *Cuvente den bătrîni*, I, Bucureşti, 1878, стр. 237—238.

² В. Р. HASDEU, *нак там*.

³ *Histoire de la langue roumaine*, I, Paris, 1901, II, 1938 (преведена в Букурещ, 1962).

⁴ *Limba română în secolele al XIII-lea — al XVI-lea*, Bucureşti, 1956.

⁵ Виж рецензията на Г. МИХАИЛА, в SCL, кн. 1—2, 1956, стр. 143—149; Виж и Д. П. БОГДАН, *Textele slavo-române în lumina cercetărilor ruseşti*, III, *Limba şi ortografie*, в «Analele romîno-sovietice», seria Istorie, бр. 3—4, 1957, стр. 63—96; акад. А. РОСЕТТИ, SCL, XII, 1961, стр. 91—94 (препечатвано в *Istoria limbii române*, III, Bucureşti, 1962, стр. 120—123); уточняването на С. Б. БЕРНЩЕЙН, в *Omagiul lui Iorgu Iordan*, Bucureşti, 1958, стр. 77—79 и скоро в SCL, XIII, кн. 2, стр. 147—152.